

ಒಬ್ಬ ದೇಸಾಯಿ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನ ಕತೆ. ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ ತಿರುವುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಕಾದಂಬರಿ ಕೊನೆಗೆ ದೇಸಾಯಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ದತ್ತಕ ಹಾಗೂ ದೇಸಾಯಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹೆಗ್ಗಿನಿಂದಾದ ಮಗಳ ಪ್ರೀತಿಯ ಸಮಾಗಮದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ದೇಸಾಯಿಯ ಮರಣಾನಂತರ ದೇಸಾಯಿಣಿ ಅರ್ಥಾತ್ ತಾಯಿಸಾಹೇಬ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವ ರೀತಿ ಅಚ್ಚರಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ.

‘ನಾನು ಒಬ್ಬ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನ ಜೀವನವನ್ನು ಬಲು ಸಮೀಪದಿಂದ ನೋಡಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನೇ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯ ಯಾವ ಘಟನೆಗಳೂ ಕಾಲ್ಪನಿಕವಲ್ಲ’ವೆಂದು ರಂ.ಶಾ. ಹೇಳಿದ್ದರು.

ಗಾಂಧೀಜಿ ಹತ್ತೆಯಾದಾಗ ರಂ.ಶಾ. ಅವರಿಗೆ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷ. ಗಾಂಧೀಜಿ ಹತ್ತೆಯ ಸುದ್ದಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಸಮಾಜದ್ರೋಹಿಗಳು ಊರೂರುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಗಳನ್ನು ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದರು; ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿದರು. ಅನೇಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕೊಲೆಗಳೂ ನಡೆದವು. ಈ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದ ರಂ.ಶಾ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಥನ ಮಾಡುವಾಗ ತುಂಬ ಭಾವುಕರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ಯಾವನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ, ಗುರುತಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದ. ಆತ ಜಾತಿಯಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದನೆಂದು ನಿರಪರಾಧಿ, ಗಾಂಧೀ ಹತ್ಯೆಗೆ ಏನೇನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ, ಅಸಹಾಯಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಗಳನ್ನು ಸುಡುವುದೆಂದರೆ ಏನು?’ ಎಂದು ಅವರು ಮನನೊಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ‘ತಾಯಿಸಾಹೇಬ’ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀ ಹತ್ಯೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೂ ಇದೆ; ಅದರಿಂದ ನಿರಪರಾಧಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹೇಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಯಿತೆಂಬ ಚಿತ್ರಣವೂ ಇದೆ.

‘ಸಾವಿತ್ರಿ’ ಮತ್ತು ‘ತಾಯಿಸಾಹೇಬ’ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಾಗಿಯೂ ಮನಸೂರೆ ಗೊಂಡವು. ‘ಸಾವಿತ್ರಿ’ಯನ್ನು ಟಿ.ಎಸ್. ರಂಗಾ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದರೆ, ‘ತಾಯಿಸಾಹೇಬ’ವನ್ನು ಗಿರೀಶ ಕಾಸರವಳ್ಳಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಎರಡೂ ಚಿತ್ರಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದವು. ‘ತಾಯಿಸಾಹೇಬ’ ಚಿತ್ರವು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯವರ ಸುವರ್ಣ ಕಮಲ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕನ್ನಡದ ಕಂಪನ್ನು ಇಡೀ ಭಾರತದ ತುಂಬ ಪಸರಿಸಿತು. ಈ ಎರಡೂ ಚಿತ್ರಗಳು ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಚಿತ್ರೋತ್ಸವಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡು ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನ ನಿರ್ದೇಶಕರನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ನೈಜ ಸಿನಿಮಾಗಳ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ಹಚ್ಚುತ್ತವೆ.

ರಂ.ಶಾ. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸವ್ಯಸಾಚಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಮರಾಠಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿಯನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದಷ್ಟೇ ಸಹಜವಾಗಿ ಅವರು ಕನ್ನಡದ ಮೇರುಕೃತಿಗಳಾದ ‘ಸಂಸ್ಕಾರ’ (ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ) ಹಾಗೂ ‘ಮರಳಿ ಮಣ್ಣಿಗೆ’ (ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ) ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಮರಾಠಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿದರು. ಈ ಎರಡೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯು ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಈ ಎರಡೂ ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ಮರಾಠಿ ಸಾಹಿತ್ಯಲೋಕವು ಬಲು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವುದು ರಂ.ಶಾ. ಅವರ ಅನುವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿ.ಗ. ಕಾನಿಟ್ಕರ್ ಮರಾಠಿಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ. ಅವರ ‘ಹೋರಪಳ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕಾದಂಬರಿ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ರಂ.ಶಾ. ‘ಅಗ್ನಿದಿವ್ಯ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದರು. 1857ರ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುಪಂತ ಗೋಡಸೆ ಬರೆದ ‘ಮಾರ್ಘಾ ಪ್ರವಾಸ’ ಎಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮೌಲ್ಯದ ಗದ್ಯಕೃತಿಯನ್ನು ರಂ.ಶಾ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗೋಡಸೆ ರತ್ನಾಗಿರಿ ಭಾಗದವನಾಗಿದ್ದರೂ ಝಾನ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಗೆ ಬಲು ಸಮೀಪದವನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಝಾನ್ಸಿ ಯುದ್ಧದ ಸಮಗ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿದಿನದ ದಿನಚರಿಯಂತೆ ಸಾಗುವ ಈ ಕೃತಿ ಆ ಕಾಲದ ರಾಜಕೀಯ,